

EUPL

European Union Public Licence

v.1.1

Vadlīnijas lietotājiem un izstrādātājiem

Šis vadlīnijas izstrādāja *OSOR* (Eiropas Atvērtā pirmkoda observatorija un krātuve) konsorcijs:

Autors:

Patriss Emanuels Šmits (*Patrice-Emmanuel Schmitz*)

Atruna

Šajā dokumentā ir pausts tikai autoru viedoklis, kas nekādā gadījumā nav interpretējams kā Eiropas Komisijas oficiālā nostāja.

Eiropas Komisija negarantē šajā pētījumā sniegtās informācijas precizitāti un neuzņemas atbildību par tās izmantošanu. Atsauce šeit uz atsevišķiem izstrādājumiem, specifikācijām, procesiem vai pakalpojumiem, norādot firmas nosaukumu, preču zīmi, ražotāju vai citu informāciju, nenozīmē, ka Eiropas Komisija to apstiprinājusi, iesaka vai akceptē.

Autori ar vislielāko rūpību no likumīgajiem īpašniekiem vai to juridiskā pārstāvja ir ieguvuši nepieciešamās atļaujas, lai izmantotu oriģināldokumentu daļas, tostarp ilustrācijas, kartes un diagrammas, kuras aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības.

Autortiesības

Šo ziņojumu aizsargā autortiesības. © Eiropas Kopiena, 2007 un 2009.

Pārpublicēšana, iekļaujot atsauci uz informācijas avotu, ir atļauta, izņemot pārpublicēšanu komerciālos nolūkos.

Saturs

1.	KĀDS IR ŠO VADLĪNIJU MĒRĶIS?	1
2.	KAS IR ŠO VADLĪNIJU MĒRĶAUDITORIJA?	2
3.	EUPL LICENCĒTAS PROGRAMMATŪRAS IZMANTOŠANA	3
3.1.	IZPRATNE PAR LICENCĒŠANAS PRINCIPIEM	3
3.2.	IZPRATNE PAR F/OSS PRINCIPIEM	3
3.3.	AR EUPL LICENCĒTA KODA LIETOŠANA: JŪSU TIESĪBAS UN PIENĀKUMI	5
3.3.1.	Jūsu tiesības ir noteiktas EUPL 2. pantā	5
3.3.2.	Jūsu pienākumi ir noteikti EUPL 5. un 6. pantā	5
3.4.	KO NODROŠINA PROGRAMMATŪRA AR EUPL LICENCI?	8
3.5.	GARANTIJAS, ATBILDĪBA, PIEMĒROJAMIE TIESĪBU AKTI	9
3.6.	TURPMĀKĀ IZSTRĀDE UN LIETOŠANA KOPĀ AR CITU PROGRAMMATŪRU	10
3.7.	VAI EUPL IR MODIFICĒJAMA?	10
4.	SAVAS PROGRAMMATŪRAS IZPLATĪŠANA AR EUPL	11
4.1.	PRIEKŠNOSACĪJUMI	11
4.2.	PĀRBAUDIET SAVAS PROGRAMMATŪRAS ĪPAŠUMTIESĪBAS UN INTELEKTUĀLĀ ĪPAŠUMA TIESĪBAS	11
4.3.	F/OSS PRINCIPU PIEMĒROŠANA (KOPIENAS VEIDOŠANA)	12
4.4.	KĀPĒC LICENCE IR SVARĪGA?	12
4.5.	LĒMUMS PUBLICĒT PROGRAMMATŪRU AR F/OSS LICENCI	13
4.6.	LĒMUMS PAR EUPL IZVĒLI PROGRAMMATŪRAS LICENCĒŠANAI	13
4.7.	ATSAUCI UZ LICENCI NORĀDIET PIRMKODĀ	13
4.8.	PARAUGPRAKSE EUPL LĪGUMA IZVEIDĒ	15
4.9.	PIEKRIŠANA LICENCES ŅĒMĒJU APSTIPRINĀŠANAI NAV JĀREĢISTRĒ	15
4.10.	KRĀTUVE, KURĀ JĀNODROŠINA PIRMKODS	16
4.11.	KĀ UN KUR INFORMĒT PAR SAVU LĒMUMU?	16
5.	EUPL PROGRAMMATŪRAS TURPMĀKĀ IZSTRĀDE VAI INTEGRĒŠANA	17
5.1.	F/OSS TURPMĀKĀS IZSTRĀDES PRINCIPI	17
5.2.	KĀ EUPL NODROŠINA PROGRAMMATŪRAS INTEGRĒŠANU VAI APVIENOŠANU	17
5.3.	KĀPĒC INTEGRĒŠANA IR LIETDERĪGA — KĀPĒC LICENCES VAR IEROBEŽOT INTEGRĒŠANU	17
5.4.	ĪPAŠI AR EUPL SAISTĪTI JAUTĀJUMI	18
5.5.	SADERĪBA AR CITĀM LICENCĒM	18
5.6.	DAŽĀDU LICENČU DARBU APVIENOŠANA	18
5.7.	EUPL SADERĪBAS NOTEIKUMU IETEKME UZ CITA DARBA LICENCĒŠANAS NOSACĪJUMIEM	20
6.	JAUNAS EUPL VERSIJAS	21
7.	SECINĀJUMI	22

KĀ IZMANTOT EUPL ?

Vadlīnijas lietotājiem un izstrādātājiem

1. Kāds ir šo vadlīniju mērķis?

Šajās praktiskajās vadlīnijās sniegta informācija par to, kā:

- izmantot programmatūru, kuru izplata ar Eiropas Savienības sabiedriskās licences (EURL) jaunāko versiju v. 1.1,
- izmantot šo licenci, lai izplatītu savu programmatūru.

Lai gan tās sniedz atbildi uz jautājumu „kas ir EURL?”, galvenā uzmanība ir pievērsta EURL izmantošanas iespējām atkarībā no tā, kas jūs esat — programmatūras īpašnieks, autors (licences devējs) vai lietotājs.

Programmatūras koplietošana, kas ir būtisks „brīvā vai atvērtā pirmkoda programmatūras” (F/OSS) princips, ir viens no efektīvākajiem veidiem tās lietošanas veicināšanā un kvalitātes uzlabošanā (dodot iespēju citiem izstrādātājiem pārbaudīt, pilnveidot vai paplašināt funkcionalitāti), kā arī izmaksu samazināšanā, neizgudrojot rītenis no jauna.

Šādu koplietošanu valsts pārvaldē vienbalsīgi ieteica par elektroniskās pārvaldes politiku atbildīgie Eiropas valstu ministri¹.

Ministru deklarācija, kuru vienbalsīgi apstiprināja 2005. gada 24. decembrī Mančestrā, Apvienotajā Karalistē
(<http://archive.cabinetoffice.gov.uk/egov2005conference/documents/proceedings/pdf/051124declaration.pdf>).

Tomēr — ja kāds izstrādā programmatūru, tās autors rada īpašumu. Ja izstrādātājs ir valsts pārvaldes darbinieks vai amatpersona, parasti attiecīgā valsts pārvaldes iestāde kļūst par izstrādātās programmatūras īpašnieci. Ja autors ir valsts pārvaldes līgumdarba izpildītājs, iespējams, ka pakalpojumu līgumā noteikts, ka visas īpašumtiesības, tostarp visas īstenojamās ar autortiesībām saistītās tiesības, iegūst attiecīgā iestāde (šis nosacījums jāpārbauda katrā atsevišķā pakalpojumu līgumā starp valsts pārvaldes iestādi un programmatūras pakalpojumu sniedzēju). Datoru programmatūru aizsargā autortiesību likums. Autortiesību likums attiecīgā darba īpašniekam piešķir atsevišķas tiesības, nosakot, ka citu personu rīcība, lietojot vai pielāgojot šo darbu kā savējo bez īpašas atļaujas vai „licences”, ir nelikumīga.

Līdz ar to, sekmējot programmatūras koplietošanu, atkārtotu izmantošanu un pilnveidošanu, Eiropas Komisija ir radījusi EURL, lai aizsargātu gan autoru intereses (saglabājot viņu autortiesības un nepieļaujot, ka viņu darbus piesavinās trešās personas), gan lietotāju intereses (nodrošinot viņiem visas F/OSS licenču piešķirtās tiesības, t. i., tiesības lietot, modificēt un tālākizplatīt programmatūru).

EURL radīšana ir unikāla procesa rezultāts. Pirms Eiropas Komisijas neviena šāda līmeņa iestāde nav publicējusi vai izlēmusi sistemātiski lietot F/OSS licenci. Šī licence ir trīs gadu darba — dažādu F/OSS licenču pētījumu un analīzes — rezultāts, konstatējot, ka esošās licences neapmierina visas prasības. Tika sagatavoti trīs juridiska rakstura ieteikumi. Eiropas Komisija noorganizēja publisku forumu un starptautisku

juristu konferenci. Beidzot 2007. gada janvārī Eiropas Komisija apstiprināja *EUPL* v.1.0 (angļu, franču un vācu valodā). Šā Eiropas Komisijas lēmuma, 2008. gada janvārī pieņemtā otrā lēmuma (ar kuru *EUPL* v.1.0 tika apstiprināta 19 citās Eiropas valodās) un 2009. gada janvārī pieņemtā trešā lēmuma, ar kuru ieviesa vairākus licences teksta precizējumus visu valodu versijās (*EUPL* v.1.1), pamatojums ir:

- nepieciešamība nodrošināt *EUPL* juridisko spēku visās Eiropas Savienības oficiālajās valodās, ievērojot valodu daudzveidības principu, ko nosaka Eiropas Savienības Pamattiesību harta;
- nepieciešamība *EUPL* ievērot dalībvalstu un Kopienas tiesību aktu specifiku un daudzveidību (autortiesību terminoloģiju,

informāciju, garantijas, atbildību, piemērojamos tiesību aktus un jurisdikciju);

- nepieciešamība nodrošināt *EUPL* lejupeju saderību ar citām saistītajām licencēm.

EUPL ir „juridisks instruments”, ko Eiropas Komisija jau izmanto programmatūras izplatīšanā un kuru var izmantot arī daudzi citi programmatūras pakalpojumu sniedzēji, tostarp Eiropas Savienības dalībvalstu iestādes.

Šo vadlīniju mērķis ir sniegt jums — atkarībā no jūsu pienākumiem — skaidrojumu un konkrētas atbildes uz iespējamiem jautājumiem, kuri var rasties, izmantojot *EUPL* programmatūras izplatīšanā vai saskaņā ar *EUPL* licencētas programmatūras lietošanā.

2. Kas ir šo vadlīniju mērķauditorija?

Šīs vadlīnijas ir paredzētas tiem:

- kas vēlas lietot programmatūru, kas laista apgrozībā saskaņā ar *EUPL*;
- kam pieder tiesības uz programmatūru un kas apsver iespēju izmantot *EUPL* kā licenci programmatūras izplatīšanai;
- ir uzsākuši programmatūras izstrādi, varētu integrēt ar *EUPL* licencētu programmatūru un vēlas izlaist attiecīgo programmatūru, izmantojot *EUPL* vai citu *F/OSS* licenci.

Vadlīniju mērķauditorija ir šādas ieinteresētās personas:

- Eiropas Komisijas dienesti, kas pieņem lēmumu par to īpašumā esošas programmatūras izplatīšanu, izmantojot kādu no *F/OSS* licencēm;
- valsts sektora iestādes, kas pieņem lēmumu

izmantojot *EUPL*, lai izplatītu tām piederošu programmatūru kā *F/OSS*;

- visas citas ieinteresētās personas, kuras vēlas izmantot *EUPL* savas programmatūras izplatīšanā, tostarp privātā sektora uzņēmumi vai individuāli autori. Lai gan *EUPL* ir īpaši pielāgota Eiropas tiesiskajam regulējumam, to var izmantot arī autori ārpus Eiropas Savienības;
- visi izstrādātāji un lietotāji (iestādes vai fiziskas personas), kas ir *EUPL* licencētas programmatūras potenciālie lietotāji.

3. EUPL licencētas programmatūras izmantošana

3.1. Izpratne par licencēšanas principiem

Ja kāds izstrādā programmatūru, iegūto intelektuālo īpašumu tāpat kā literāru vai mākslas darbu aizsargā autortiesību likums.

Autortiesību likums piešķir darba īpašniekam noteiktas tiesības uz to un nosaka juridiskus ierobežojumus citu iespējam izmantot šo darbu. Autortiesības radās, lai aizsargātu rakstītus darbus, un ir lietderīgi atcerēties, ka autortiesību likums datoru programmatūru un ar to saistītos materiālus pielīdzina literāram darbam.

Autortiesības uz kādu darbu — grāmatu vai programmatūru — nozīmē, ka īpašnieki, kas parasti ir sākotnējie autori vai viņu darba devējs, lemj, kurš var kopēt, adaptēt vai izplatīt šo darbu. Parasti to var darīt tikai pats īpašnieks. Pret

jebkuru personu, kas kopē, maina vai izplata cita darbu bez atļaujas, var uzsākt tiesisku darbību.

Atļauju kopēt, mainīt vai izplatīt darbu īpašnieks citām personām var piešķirt, izmantojot licenci, piemēram, *EUPL*.

Šāda licence (kāda ir *EUPL*) uzskatāma par līgumu starp *licences devēju* (programmatūras autoru) un *licences ņēmēju* (programmatūras lietotāju, kurš to var izmantot atbilstoši licences noteikumiem). Ņemiet vērā, ka, nepiekrītot licences noteikumiem, jums parasti nav tiesību izmantot, kopēt, mainīt vai izplatīt programmatūru. Veicot šīs darbības bez licences noteikumu akcepta, jūs pārkāpjat autortiesības.

vajadzībām, kā arī koplietot šīs modifikācijas.

Atvērtā pirmkoda iniciatīva (*OSI*) (sk.: www.opensource.org/docs/definition.php) ir noteikusi desmit *OSD* principus, kam jāatbilst katrai atvērtā pirmkoda licencei.

Brīva izplatīšana

„*Licence neierobežo tiesības pārdot vai nodot programmatūru kā daļu no programmatūras izplatīšanas kopuma, kas ietver programmas no dažādiem avotiem. Licence neparedz autoratlīdzību vai citu maksu par pārdošanu.*”

Informācija par pirmkodu

„*Programmā jābūt pirmkodam, un ir jānodrošina izplatīšana pirmkoda vai kompilētā formātā. Ja kādu programmatūras formātu neizplata ar pirmkodu, jānodrošina publiski labi pieejami līdzekļi pirmkoda iegūšanai, neradot nepamatotas reproducēšanas izmaksas; vēlamais risinājums — bezmaksas lejupielāde internetā. Pirmkodam jābūt ērti izmantojamā formātā, kurā programmētājs var modificēt programmu. Aizliegts izmantot apzināti neskaidru pirmkodu. Nav atļautas starpformas, piemēram, sākotnējās apstrādes procesora vai tulkotāja radīts rezultāts.*”

3.2. Izpratne par F/OSS principiem

EUPL v1.1 ir brīvā/atvērtā pirmkoda programmatūras (*F/OSS*) licence. 2009. gada martā *OSI* (Atvērtā pirmkoda iniciatīva) to sertificēja kā atvērtā pirmkoda licenci, jo tā atbilst atvērtā pirmkoda definīcijai (*OSD*). Licence atbilst arī Brīvās programmatūras fonda (*FSF*) nosacījumiem un nodrošina četras pamatbrīvības:

- brīvība to lietot jebkuram mērķim un jebkuram lietotāju skaitam;
- brīvība iegūt pirmkodu (lai izpētītu programmatūras darbību);
- brīvība koplietot programmatūru un tālāk izplatīt tās kopijas;
- brīvība modificēt, adaptēt un pilnveidot programmatūru atbilstoši specifiskām

Atļauja radīt un izplatīt atvasinātus darbus

„Licencei jāatļauj modifikācijas un atvasinātu darbu radīšanas iespēja, kā arī to izplatīšana, ievērojot oriģinālās programmatūras licences noteikumus.”

Noteikumi attiecībā uz autora pirmkoda integritāti

„Licence var ierobežot pirmkoda izplatīšanu modificētā formā tikai tādā gadījumā, ja licence nodrošina „ielāpu failu” izplatīšanu ar pirmkodu, lai modificētu programmu izstrādes laikā. Licencei jāpiešķir nepārprotama atļauja izplatīt programmatūru, kas izstrādāta no modificēta pirmkoda. Licencē var būt noteikta prasība, ka atvasinātajiem darbiem ir no oriģinālās programmatūras atšķirīgs nosaukums vai versijas numurs.”

To nosaka apsvērumi, ka pilnveidojumu veicināšana ir laba lieta, tomēr lietotājiem ir tiesības zināt, kurš ir atbildīgs par viņu izmantoto programmatūru. Autoriem un uzturētājiem ir abpusējas tiesības zināt, ko viņi atbalsta, un aizsargāt savu reputāciju. Licence var noteikt, ka izmaiņas vai pilnveidojumi ir nošķirami no pirmkoda.

Personu vai grupu nediskriminēšana

„Licence nevar būt diskriminējoša pret kādu personu vai personu grupu.”

Dažās valstīs var būt eksporta ierobežojumi (embargo) attiecībā uz atsevišķiem programmatūras veidiem; tomēr pati licence nedrīkst ietvert šādus ierobežojumus.

Diskriminācijas novēršana attiecībā uz darbības jomu

„Licence nedrīkst ierobežot tās izmantošanu noteiktā darbības jomā. Piemēram, tā nedrīkst ierobežot programmas izmantošanu uzņēmējdarbībā (komerciāli) vai ģenētiskos

pētījumos.”

Nekādu „papildu” ierobežojumu attiecībā uz licenču izplatīšanu

„Programmai pievienotajām tiesībām jāattiecas uz visām personām, kurām to izplata, bez nepieciešamības iegūt papildu licenci.”

Tas paredzēts, lai nepieļautu iespēju liegt pieeju programmatūrai ar netiešiem līdzekļiem, piemēram, prasot noslēgt neizpaušanas līgumu.

Licenci nedrīkst attiecināt tikai uz atsevišķu izstrādājumu

„Programmai pievienotās tiesības nedrīkst pakļaut nosacījumam, ka tā ir daļa no kādas programmatūras izplatīšanas. Ja programmu izgūst no attiecīgā izplatīšanas kopuma un izmanto vai izplata, ievērojot programmas licences noteikumus, visiem, kas saņem šo programmu, ir jābūt tādām pašām tiesībām kā sākotnēji programmatūras izplatīšanā piešķirtajām.”

Licence nedrīkst ierobežot citu programmatūru

„Licence nedrīkst noteikt ierobežojumus citai programmatūrai, kuru izplata kopā ar licencēto programmatūru. Piemēram, licencē nedrīkst noteikt, ka visām programmām, kuras izplata ar to pašu datu nesēju, ir jābūt atvērtā pirmkoda programmatūrām.”

Licencei jābūt tehnoloģiski neitrālai

„Licences nosacījumi nedrīkst noteikt kādu atsevišķu tehnoloģiju vai interfeisa veidu.”

Pašlaik internets nav vienīgais programmatūras izplatīšanas kanāls (vēl ir, piemēram, lasāmatmiņas kompaktdiski (CD-Rom), datņu pārsūtīšanas protokoli (FTP) u. c.). Nākotnē ir iespējami jauni kanāli (kurus vēl izstrādā), un licence nedrīkst būt ekskluzīvi piemērota (vai piesaistīta) kādai atsevišķai tehnoloģijai.

3.3. Ar *EUPL* licencēta koda lietošana: jūsu tiesības un pienākumi

3.3.1. *Jūsu tiesības ir noteiktas EUPL 2. pantā.*

„Saņemot” „darbu” (programmatūru un/vai dokumentāciju) saskaņā ar *EUPL* licenci, jūs iegūstat virkni visā pasaulē izmantojamu, pastāvīgu, neekskluzīvu tiesību bez autoratlīdzības.

„**Visā pasaulē izmantojamas**” nozīmē tādas tiesības, kuras nav ierobežotas telpā: licencēto darbu varat izmantot Eiropā vai ārpus tās vai starptautiskā komunikācijas tīklā.

„**Pastāvīgas**” nozīmē tādas tiesības, kuras nav ierobežotas laikā. Ja jūs ievērojat licences noteikumus, tiesības tiek piešķirtas uz neierobežotu laiku un licences devējs nevar atsaukt piešķirto licenci.

„**Bez autoratlīdzības**” nozīmē, ka licenci jums piešķir bez maksas. Iespējama maksa par papildu pakalpojumiem, piemēram, tehnisko atbalstu (īpašu tehnisko apkalpošanu).

Kopumā ar *F/OSS* licenci un īpaši ar *EUPL* jūs kā licencesņēmējs iegūstat šādas iespējas:

- iegūt pirmkodu no brīvas piekļuves krātuves (precīzāk un turpmāk tekstā — repozitorija. Tam nav obligāti jābūt „tīmekļa repozitorijam” (jo licence nav atkarīga no tehnoloģijas), tomēr koda

3.3.2. *Jūsu pienākumi ir noteikti EUPL 5. un 6. pantā.*

Programmatūras lietošana

Ja jūs tikai lietojat programmatūru „tādā formātā, kādā to saņēmāt vai lejupielādējāt”, nemainot pirmkodu un izmantojot programmatūru tikai jūsu vai jūsu organizācijas (vienas iestādes, tirdzniecības juridiskās struktūras) vajadzībām, neizplatot programmatūru un nesniedzot tās informāciju trešām personām, jums nav īpašu pienākumu vai jums piešķirto tiesību ierobežojumu.

Lietojot programmatūru, jūs novēršat neatļautu

publicēšana internetā atbilst pašreizējai paraugpraksi;

- lietot darbu (t. i., programmatūru) jebkuros apstākļos un jebkuram mērķim. Tas nozīmē, ka, piemēram, ir atļauta gan privāta, gan publiska lietošana, kā arī lietošana peļņas vai bezpeļņas nolūkā;
- reproducēt darbu. Tas nozīmē kopiju izgatavošanu;
- modificēt oriģinālo darbu un radīt atvasinātus darbus. Tas nozīmē, ka jūs varat pielāgot kodu savām īpašām vajadzībām, iekļaut programmatūru plašākā risinājumā vai pretēji — izgūt no koda tikai jums noderīgās daļas;
- izziņot darbu (t. i., lietot to publiskā tīklā vai izplatīt pakalpojumus — „programmatūra kā pakalpojums” — uz darba bāzes, izmantojot internetu);
- izplatīt darbu vai tā kopijas. Jums ir tiesības izplatīt arī darba modificēto versiju vai atvasinātus darbus, kā norādīts iepriekš;
- aizdot vai iznomāt darbu vai tā kopijas;
- piešķirt apakšlicences tiesības uz darbu vai tā kopijām, t. i., jūs veicat izplatīšanu saskaņā ar licences nosacījumiem (*EUPL* atbilstoši *copyleft* klauzulai) un ar apakšlicenci nododat jaunajai ieinteresētajai personai visas tās tiesības, kuras jums piešķirtas ar *EUPL* licenci.

lietošanu attiecībā uz iepriekšējo autoru intelektuālo īpašumu: nosaukumiem, logotipiem, preču zīmēm, pakalpojumu zīmēm u. c. Piemēram, jūs varat lietot „*CIRCA*” (*Communication & Information Resource Centre Administration* (Komunikāciju un informācijas resursu centra pārvalde) — programmatūra, ko Eiropas Komisija licencējusi ar *EUPL*), lai koplietotu informāciju ar attālinātiem lietotājiem savas organizācijas vai projekta ietvaros, tomēr *CIRCA* lietošanas fakts nepiešķir jums tiesības izmantot Eiropas Komisijas nosaukumu (vai logotipu) reklāmas nolūkā vai norādei, ka

<http://ec.europa.eu/idabc/eupl>

<http://www.osor.eu/eupl>